
Meddelandeblad

Mottagare: Socialnämnder eller motsvarande,
handläggare och chefer inom socialtjänsten

Nr 10/2020
December 2020

Hur påverkas socialtjänstens handläggning av Brexit?

Nya regler för brittiska medborgare från och med den 1 januari 2021

Storbritannien lämnade den Europeiska unionen (EU) den 1 januari 2020. I samband med det kom den brittiska regeringen tillsammans med Europeiska rådet överens om ett utträdesavtal¹ som innebär att brittiska medborgare och deras familjemedlemmar under en övergångsperiod kan bo kvar i Sverige under samma förutsättningar som EU-medborgare. Övergångsperioden enligt utträdesavtalet gäller till den 31 december 2020. Efter det är inte EU:s regelverk tillämpligt på brittiska medborgare.

Utträdesavtalet är en del av EU:s rättsordning och de bestämmelser som utträdesavtalet innehåller eller hänvisar till och som uppfyller villkoren för direkt effekt enligt unionsrätten kan åberopas av juridiska och fysiska personer.² Vissa bestämmelser i utträdesavtalet kompletteras av nya bestämmelser i bland annat 3 b kap. utlänningslagen (2005:716), UtlL, och 3 b kap. utlänningsförordningen (2006:97), UtlF.

¹ Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, EUT L 29, 31.1.2020, s.7.

² Artikel 4.1 utträdesavtalet.

Ny uppehållsstatus enligt utträdesavtalet för vissa brittiska medborgare

För att brittiska medborgare ska kunna bo kvar i Sverige även efter övergångsperioden ska de uppfylla vissa krav och ansöka om uppehållsstatus hos Migrationsverket före ansökningsperiodens slut. Ansökningsperioden för att ansöka om uppehållsstatus börjar den 1 december 2020 och pågår till den 30 september 2021.³

De som ansöker om uppehållsstatus ska få ett intyg om inlämnad ansökan av Migrationsverket.⁴ De brittiska medborgare som beviljas uppehållsstatus enligt utträdesavtalet får ett kort som bevis på uppehållsstatus från Migrationsverket.⁵

Information om uppehållsstatus enligt utträdesavtalet och hur ansökan går till finns på Migrationsverkets webbplats, www.migrationsverket.se

Upphållsstatus kräver fortfarande uppehållsrätt

Upphållsstatus enligt utträdesavtalet innebär inte i sig en ovillkorlig rätt att vistas i Sverige, utan en brittisk medborgare med ett bevis på uppehållsstatus måste fortfarande visa att hen uppfyller de villkor som gäller för uppehållsrätt. Det innebär att socialtjänsten vid handläggning av ärenden rörande brittiska medborgare måste göra en egen bedömning av uppehållsrätten, på samma sätt som för EU/EES-medborgare.⁶

Utträdesavtalet bygger på de villkor för uppehållsrätt för EU/EES-medborgare som gäller enligt rörlighetsdirektivet⁷. De brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar ska alltså prövas mot samma villkor som gällde för dem innan Brexit.⁸ Skillnaden blir att bedömningen av uppehållsrätten görs med stöd av utträdesavtalet istället för med stöd av 3 a kap. UtL.

Läs mer om bedömning av uppehållsrätt i Socialstyrelsens **Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare.**

Brittiska medborgare utan uppehållsstatus enligt utträdesavtalet behandlas som tredjelandsmedborgare

För de brittiska medborgare som inte har uppehållsstatus enligt utträdesavtalet gäller samma regler som för andra tredjelandsmedborgare.

Läs mer om tredjelandsmedborgare i Socialstyrelsens **Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare.**

³ 3 b kap. 2 § UtL.

⁴ 3 b kap. 2 § tredje stycket UtL.

⁵ 3 b kap. 3 och 4 §§ UtL.

⁶ Proposition 2019/20:178, Kompletterande bestämmelser till utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU i fråga om medborgarnas rättigheter, s. 37 f.

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG.

⁸ Proposition 2019/20:178 s. 33.

Bryssel II-förordningen ersätts till viss del av 1980 och 1996 års Haagkonventioner

Social barn- och ungdomsvård

Sverige är skyldigt att ge företräde för och tillämpa Bryssel II-förordningen⁹ om ett barn har hemvist i Sverige, eller någon annan medlemsstat i EU (utom Danmark). Det gäller även om barnet är medborgare i en stat som inte är medlem i EU, såsom Storbritannien, men som har tillträtt 1996 års Haagkonvention^{10, 11}.

Från och med den 1 januari 2021 kommer 1996 års Haagkonvention att vara den rättsliga grunden för erkännande och verkställighet av brittiska avgöranden i Sverige, liksom för svenska avgöranden i Storbritannien.

Läs mer om bedömning av barns hemvist i LVU-ärenden i Socialstyrelsens handbok **LVU – handbok för socialtjänsten** s. 121–142.

Olovliga bortföranden av barn

1980 års Haagkonvention¹² tillämpas i situationer där ett barn med hemvist i en konventionsstat förs bort till eller hålls kvar i en annan konventionsstat på ett sätt som strider mot vårdnadshavarens rätt att ta ansvar för barnet. Den syftar till att säkerställa ett snabbt återförande av barnet till den från vilken barnet undanhålls.¹³ Konventionen har införlivats i svensk rätt genom lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn.

1980 års Haagkonvention gäller även mellan EU:s medlemsstater, men Bryssel II-förordningen har företräde.¹⁴ I situationer där barn bortförs mellan EU-medlemsstater kompletteras konventionen med vissa bestämmelser i Bryssel II-förordningen.¹⁵

Från och med den 1 januari 2021 tillämpas inte längre Bryssel II-förordningens kompletterande bestämmelser om olovliga bortföranden av barn i mål och ärenden med Storbritannien.

Läs mer om olovliga bortföranden av barn i Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds (MFoF:s) handbok **Vårdnad, boende och umgänge**.

⁹ Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000. Den 25 juni 2019 utfärdade rådet förordningen (EU) 2019/1111 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldransvar, och om internationella bortföranden av barn (2019 års Bryssel II-förordning). Förordningen börjar tillämpas fullt ut den 1 augusti 2022.

¹⁰ Den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldransvar och åtgärder till skydd för barn.

¹¹ Se art. 61 i Bryssel II-förordningen.

¹² Den i Haag dagtecknade konventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn.

¹³ Artikel 1 1980 års Haagkonvention.

¹⁴ Artikel 60 Bryssel II-förordningen.

¹⁵ Artikel 62.2 Bryssel II-förordningen.

Läs mer

- [Länk till utträdesavtalet](#)
- [Länk till proposition 2019/20:178, Kompletterande bestämmelser till utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU i fråga om medborgarnas rättigheter](#)
- [Länk till Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare](#)
- [Länk till LVU – handbok för socialtjänsten](#)
- [Länk till handboken Vårdnad, boende och umgänge](#)

Denna information (art.nr. 2020-12-7131) kan laddas ner från Socialstyrelsens webbplats: www.socialstyrelsen.se/publikationer.
